

Mýtiny

Jan Procházka (1. místo v II. kategorii)

Betonová zahrada je zalitá sluncem. Jako každé ráno procházím skrze alej pouličních lamp. Okolo kvetou záhony popelnic. Vzduchem se line líbezné aroma uhnívajících odpadků. Po svých vydupaných cestičkách se prohánějí automobily. Nic se tu nemění. Ani vítr s ničím nepohne, leda s popelnicemi.

Vedro a dusno mě neúprosně škrtí. Jsem nějaký malý, maličký oproti masám hmoty okolo. Ještě menší oproti všem těm masám, které se cpou dovnitř – do školy. Doopravdy dovnitř nikdo nechce, rozhodně ne žáci, přesto se mnoho z nich předhání, kdo tam bude dřív. Jako by se báli, že na ně nezbude místo. Právě to má tady každý jisté.

„Skopu tě do hlavy! Skopu tě do hlavy, slyšíš?!“ rozmachoval se židlí ve vzduchu Michal, jeden z těch, kterým bohužel mohu říkat mí spolužáci. Vypadal poněkud přifouknutý a barvu měl rudou jako správný anarchist. A jako správný silák vyhrožoval klukovi tak o tři roky mladšímu. Tahle scénka měla být nejspíš má odměna za nekonečné schodištní martyrium v přečpaných kuloárech našeho ústavu.

Přestávka. Všichni se neustále neuspořádaně pohybovali, až jsem se musel zamýšlet, jestli jsem se nesmrkl na molekulární úroveň. Částice ale takhle neřvou, aspoň myslím. „Juro!“ Hihňající se hlouček holek upřel pozornost na Jirku s pytlíkem chipsů. „Juro! Hoď je po mně!“ pobízel ho Michal. Jirka si nabral další hrst brambůrek. „Rozděl se!“ křikl Michal. Plesk! Sáček brambůrků přistál v Michalově obličeji. Za hurónského smíchu a hlasitého potlesku se Jirka několikrát uctivě uklonil. To už po něm Michal skočil. „My chceme krev! My chceme krev! My chceme krev!“ skandovaly davy nadšených příznivců. Kdo nefandil, šel se aspoň mrknout.

Až na mě. Já zůstal sedět. V poslední lavici. Až s podivem, že mě nechali být, ale nechali. U okna, z toho pořád zírám ven. Je tam mnohem víc věcí, které stojí za pozornost, mnohem víc než uvnitř. Z téhle strany jde vidět na školní zahradu, kde kdysi kdosi vysadil skupinku jabloní. Jsou myslím stejně starý, jako tahle škola. Chvíli jsem na ně zamyšleně zíral. Nevím, co si mám o jabloních myslet. Zralá jablka bývají dobrá, ale jsou taky trochu obyčejná... Po chvílce mě pohled omrzl, a tak jsem si vytáhl knížku.

Netrvalo to ani minutu. „Hej! Tady je někdo šprták!“ Mělo mě to napadnout hned. Pach knih každej ignorant vycítí na sto honů, pěkně ho totiž dráždí. „Ou!“ zabučelo poslušně publikum. Deklarovalo tím, jak skvěle to byl stěr. Je to jako opera. Nejdřív hlasitě zapěje soprán, pak se přidá sbor. Já jsem chtěl už od malička být dirigent. Vždycky jsem chtěl

ovládat hudbu. Myslím ale, že pro tuhle pozici nemám patřičný předpoklady – tou jejich tyčkou bych nejspíš nemáchal dostatečně dravě. „Tak, co šrotíš dneska?“ dotíral Michal. „Ou!“ ozvalo se jako na povel. Zlehka jsem knihu zavřel a podíval se na ten jeho vzdouvající se ksicht skrz brýle. Málem jsem při pohledu na něj vyprskl smíchy. „Chci se s tebou bavit, máš být vděčněj, šprtáku,“ pokračoval Michal.

Věděl jsem, o co mu jde, a tak jsem mlčel. V uších mi vibrovaly těžké tóny tympanů. Ale zůstal jsem nehnutě sedět, jen jsem se na něj upřeně díval. Kdybych aspoň opravdu byl šprt. Ve skutečnosti jen doháním to, co mě tady naučit nedokážou. „Aspoň poděkuj! To tě tvá matka nenaučila?“ pokračoval Michal. Pořád jsem mlčel. „Ou!“ ozvalo se. Mlčel jsem dál. „Hvězda třídy!“ vyprskl někdo ironicky. Ani jsem nestihl mlčet – hned se ozvalo: „Židák!“ – „Ou!“ – „Pust’te plyn!“ – „Ou!“ Hudba byla čím dál hlasitější. Všechny nástroje se zapojily, každíčká struna hrála, jak má. Byla to nádhera. Chtělo se mi z toho brečet. Hráli tam jenom pro mě, jediného diváka. A já stále seděl. Zavřel oči. Mlčel. Poslouchal.

Symfonii náhle přerušilo kakofonické zvonění. Vzápětí se pomalu otevřely dveře a do třídy vešel učitel. Čelo svaštělé, pod očima kruhy. Proplul okolo lavic jako bledý přízrak. Zatímco jsme stáli, díval jsem se z okna na jabloně a snažil se spočítat, kolikrát si je ještě budu muset prohlížet. Vysadili je tady, když na stěně za katedrou ještě visel císař pán. Kolik se toho tady vlastně od té doby změnilo?

Učitel si svůj výklad pořád představuje jako sólo pro varhany. „Dobrý den, posad’te se,“ zavelel On a otevřel širokou karmínovou knihu. Zpoza katedry shlížel na mlčenlivé posluchače. „Dnes jsme tu všichni, jak vidím,“ pravil On. Rychlé máchnutí propiskou ostře projelo vzduchem. „Dnes,“ hovořil k nám z výšin půlmetrového stupínku, „budeme mluvit o reformaci. Strana osmdesát devět.“ Tisíce listů zašustilo, jen na zahradě školník sprostě nadával. „Zavřete okna a pište si,“ pokynul On. Česká reformace, to je skupina, která usilovala o změnu fungování církve. Její snahy jsou úzce spojeny především s osobou Jana Husa, který byl za svou radikální kritiku přístupu tehdejších církevních hodnostářů upálen, jeho argumenty byly ignorovány.“

Avšak zraky spolužáků se upínaly pod lavice. Nevnímali učitelův koncert. Unikali z učebny pryč skrze displeje svých mobilních telefonů, které se kolikrát ani neobtěžovali příliš schovávat. Prsty jim svištěly sem a tam. Facebook střídaly brambůrky a energiťáky. Až když ze čtvrté lavice uprostřed sletěl mobil na zem a hlasitě se roztříštil, probral se i On ze svého snění. Všude hukot, chechtání a mlaskání. Bledý přízrak zrudne. Varhany jsou pryč. To

všechno je dávno, dávno pryč. Přesto se žáci se svým učitelem setkali v denním snění jen na okamžik.

„Stará chybí,“ ozvalo se odněkud, „ona se teď stará o jiný věci než o školu!“ – „Ou!“ zaburácela třída. „Ale no tak! Takže Stará chybí... Stará...“ mumlal si učitel a zmateně projížděl třídnici. Mezitím vzduchem stihlo proletět několik pytlíků chipsů. „Tak,“ zaradoval se kantor, „jinak nikdo? Dobře. Takže to něco na úvod k tomu, k reformaci, ta tu byla v patnáctém století.“ Jiří se začal dusit brambůrkami. „Ou!“ propukli chlapi v kokrhavý řehot, Michal přitom Jirku několikrát přehnaně praštil do zad, což vyvolalo ještě větší ovace. „Ale no tak!“ Tenhle vzor se pak opakoval celou hodinu. Strašně mě nudí poslouchat ho každý rok, každou hodinu, pořád dokolečka dokola, spolu s výkladem o smítku pířka či velikosti plyných obrů. O věcech malých nebo obrovských, ale vždycky popisovaných tak, jako by byly tak trochu z jiného světa. Dívám se ven. Na stromy. Vždycky jsem si přál, aby u školy byl les. Pořádný les... V lese bych chtěl žít.

„Lukáši?“ projel mnou mráz. Skoro jsem nadskočil. Rozhlédl jsem se. Všechny pohledy se stáčely ke mně. Díval jsem se na stůl. „Není ti špatně?“ vyzvídal vlezle kantor. „Ne,“ odsekl jsem. Zato Michal se hned ozval: „Pane učiteli, mně ale je nějak špatně, asi bych měl dostat stejný výhody jako tady naše hvězda.“ „Do plynu!“ zařval kdosi. „Ticho!“ rozkřikl se učitel, až mu přeskočil hlas, a tak následoval spíš tlumený smích. „Řešíme reformaci, nebo si hrajeme na fašisty? Opravdu, už dost jako! Takže. Snaha něco změnit, reformovat, byla dlouho neúspěšná, protože stav církvi vlastně vyhovoval, byl pro ni pohodlný. Také tehdejší koruně, králi Václavovi, stav vyhovoval. Václav byl...“ – „Mně je ale fakt špatně, pane učiteli!“ ozval se Michal, „ale vás to nezajímá, že?“ Najednou bylo ve třídě ticho. Učitel švidral očima mezi lavicemi. „Klid!“ okřikl učitel napjaté němé tváře, „jak nezajímá? Vždyť vy tady nedáváte pozor! Takže příště píšeme test! Aspoň se to teda naučíte!“ Tři kroky tam, tři kroky zpátky. Dívky v předních lavicích důrazně přikyvovaly. „Takže po vyhození konšelů ze Staroměstské radnice dostal Václav mozkovou mrtvici.“ „Ou!“ ozvalo se odněkud, ale nikdo kromě skupinky holek vpředu se nesmál. Učitel vypadal zklamaně. „Číst může, kdo se hlásí?“ tázal se kantor. „Výborně, Janičko, pokračuj druhým odstavcem,“ pobízel ji a ona začala. Nevydržel jsem poslouchat a brzy jsem se vrátil k pozorování jabloní. Kdosi začal pochodovat po zahradě s nějakými lejstry. Do nudného čtení zasahoval jen komentář učitele, co je nutné si zapsat a pamatovat, jak je nevychované lepit žvýkačky pod lavici a že pozítří píšeme na strany sedmdesát až devadesát dva. Dále pak reakce odvážlivců, že se to nedá stihnout, že se píše už pět testů a že to správně měl jako velkou písemku hlásit týden dopředu.

A odpověď učitele, že příští týden teda bude test ještě větší. Já myslím, že by ode mě bylo drzé se to vůbec snažit pochopit.

„Pojď prosím se mnou,“ pokynul mi učitel několik minut poté a já jej za doprovodu zvonění následoval do jeho kabinetu. Bylo v něm značně horko, a jelikož místnost byla bílá, do očí ze všech stran nepříjemně bodalo světlo. „Děláš mi starost, Lukáši. Nepřipadáš si... je ti tady dobře?“ – Co tím chce říct? Dělá mu starost, jestli je mi tu dobře? A kde vlastně, v téhle místnosti, škole... v životě? – „Jo, nic mi není.“ – Podíval se na mě jen úsečně a začal se podivně ošívát. „Víš, moc to tak, moc to tak nevypadá. Nemáš tu s něčím problém? Nebo možná s někým?“ – Ano, mám problém s tím, že tu musím marnit mládí a dělat zbytečnosti. Že tu musím každý den, celý den, sedět. – „Ne, nemám.“ – Učitel se díval do země. Nevím, o co se snaží. Ale radši tohle než sedět ve třídě. – „Víš, to, jak jsi pasivní“, pokračoval učitel, „v látce problém nemáš, to ne. Ale vypadá to, jako bys dělal jen to, co musíš. Ale v kontaktu s ostatníma, tam problém máš.“

Marnost. Nejraději bych byl, kdyby mi dal pokoj. Mluvil bych, kdybych měl s kým. Jenže tady se chce každý jen poslouchat. – „Opravdu mi nic není.“ – Učitel si vzdychl a oběma prostředníčky i ukazováčky si začal masírovat čelo: „Víš to určitě? Rád bych ti pomohl.“ – „Děkuju.“ – Asi to ode mě bylo drzý. Já si ale nemohl pomoci. Nevím, proč bych se měl rozvykládat o blbostech, to já prostě neumím. – „Takže tu jsi... šťastný?“ – Co se na to dá říct? Nevím, proč mu říkat pravdu, to je snad moje věc. – „Ano.“

Chodbu okupovaly vřeštící hloučky, nebylo před nimi úniku. Válejí se po zemi, po sobě, piští, řvou, vřeští, prskají. Tohle nebyl koncert, ale inferno. Škola je změř učeben a chodeb, těžko říct, kde je to horší. Učebna je koncentrací zbytečného, v ní se od žáků čeká, že jako ovečky budou pilně hltat všechna písmenka z učebnice přesně tak, jak jdou za sebou, aby je pak do testu mohly pěkně vzorně vyzvracet. Chodba je ale tím, co vás tam zavede. Chodba je cestou ke zbytečnosti, vytváří spletitou síť marnosti, labyrint, v němž jste na několik hodin zakletí, odsouzeni bloudit od místnosti k místnosti. Když takovou chodbou procházíte, všichni vás vidí. Protože vás vidět mohou. Všechno, co uděláte, je veřejné, není to vaše věc. Na chodbě musíte být součástí celku, abyste byli vidět co nejmíň. Nikde vás nečeká nic, jen touha po konci. Chodba však nikde nekončí, vede jen od jedné zbytečnosti k jiné. Teprve s posledním zvoněním vám tatáž chodba dovolí uniknout. S vědomím, že se tam další den zas vrátíte...

„Tak co? Byla si naše hvězdička vylít srdíčko za kamarádíčkem?“ vyprskl na mě Michal. Žádné „ou“ nepřišlo, to se na chodbě nedělá. Tam vás sevrou do kleští, aby nebylo úniku před jejich omezeností. Abyste kolem sebe neviděli nic jinýho. Ono se vám za chvíli

zdá, že už opravdu ani nic jiného nevidíte. Ten okamžik se roztáhne do minulosti i budoucnosti a neopouští vás. Na dlouhou dobu je vaší jedinou přítomností, nejživější a nejskutečnější, a přesto vám připadá jako sen. „Pozval si mě tam,“ odvětil jsem. „O to je to horší!“ začal mě ukazováčkem popichovat do hrudi, „seš jeho mazánek, co?“ Bubny, v uších mi zní bubny. „Copak jste v kabinetě dělali, hm?“ zaryl si Jirka a kleště propukly v řehot. Vadí mi, že mě takhle snadno rozhodí někdo tak jednoduchý. „Taky je vám tak horko?“ ovíval se rádoby vtipně Michal. Věděl jsem, co bude následovat. Zavřel jsem oči. „Co se tak potíš?“ píchl mě do prsou, „Co tě tak rozpálilo?“

Burácení, řvaní a křičení. Bubny jsou čím dál hlasitější! Tolik zvuků, že se to nedá ani popsat. Nepřehlušil bych je. Mlčím. Stojím. Zavírám před tím oči. Představuju si, že jsem uprostřed lesa, zasněženého, kde se procházím. Zhluboka dýchám. Stydím se, že se nechám tak lacině rozhodit. „Ustup, prosím,“ žádal jsem ho. „Ale? Vždyť moudřejší ustoupí a nejchytřejší z nás jsi přeci ty, ne?!“ vysmíval se mi král hňupů. Bubny, všude jen drásavé bubny! „Ustup!“ naléhám urputně. „Proč? Proč bych měl pořád někomu ustupovat? Myslíš si, že jsi lepší? Nejsi nic! Jenom ti tu nadržují, protože seš šprt! Seš nula! Postiženej čajíček!“ Neudržel jsem se, skočil po něm a odstrčil ho až ke zdi.

Všechno rázem utichlo. Všichni zmlkli. Nevím, kdo byl víc překvapený. Hned jsem ho pustil a s roztrášenými rukama jsem se dal na odchod. Ostatní tam stále stáli jako přimrazení. Michal mě však s výhružným pokřikem zezadu srazil k zemi. Tam se mnou třásl a nesrozumitelně blábolil: „Co si to dovoluješ! Co si to dovoluješ! Seš nula! Nula! Rozumíš! To bylo naposled!“ Na chvíli mě zaplavila euforie, čirá radost z toho, že jsem ho zesměšnil. Rychle mě ale přešla a vrátila se ještě hutnější hořkost.

Michal se mnou opakovaně třískal o podlahu. Prskal mi do očí, snad jsem mu přivodil epileptický záchvat nebo vzteklinu. Ale víc mě štvalo světlo, před kterým jsem musel zavírat oči. Během pár vteřin mě však od slunečních paprsků osvobodil protáhlý stín. Skláněl se nad námi učitel. Michal si to i při své zaslepené zuřivosti uvědomil a nervózně zašilhal kolem sebe. Pomalu opatrně vstal. Čelil učiteli tváří v tvář. Mezi nimi nebylo nic, jenom já, stále ještě na zemi. Učitel mi pomohl vstát. Točila se mi hlava, všechno jsem měl rozostřené. Šel jsem na záchody, opláchnout si krev, co mi tekla z nosu. Studenou vodou. Chladnou a uklidňující. Zhluboka jsem se nadechl. Jednou. Dvakrát. Třikrát.

Hluk na chodbě se proměnil v šeptání. Michal konečně mlčel. Byl ještě rudější než kdy předtím. Rozklepaný a nejistý. I učitel mlčel. Ale mnohem hlasitěji než já, já mlčím dost tiše. Když zazvonilo, diváci si museli dát rozchod, a tak se po nás aspoň vydatně ohlíželi

a všelicos si mezi sebou šuškali. „Jsi v pořádku?“ zeptal se mě učitel. Přikývl jsem. „Tak půjdeme do ředitelny!“ zavelel.

Zase jsme se museli proplétat chodbami. V předsálí ředitelny vedle mě seděl Michal, celý nesvůj. Tihle ti siláci jsou vždycky nejslabší. Učitel třikrát rytmicky zaklepal. Dveře se otevřely a zase zavřely. Zůstali jsme tam s Michalem sami. Oba jsme mlčeli. Byl pořád rudý. Čekal jsem, kdy mu ta krev v hlavě přeplní tepnu, čekal jsem, kdy uslyším jemné prasknutí, čekal jsem, kdy ho asi uvidím v rudé koupeli. Dveře se znovu otevřely. „Tak pojď, Michale, jen pojď,“ vybízel ho učitel. Teď to přijde, říkal jsem si, teď! A ono zase nic! Jen prostě nudně ztěžka vstal a pomalu se váhavě dobelhal dovnitř. Učitel mi ven donesl šálek čaje. Horký čaj – v tom vedru! „V klidu tu počkej,“ začal, „kdyby ti bylo špatně, točila se ti hlava, nebo něco, hned zaklep, ano?“ Přikývl jsem. Kdyby aspoň šlo něco slyšet přes ty dveře. Už to tu nevydržím! Proč pořád jen někde naprázdno sedět? Tolik ztraceného času.

Naštěstí tu bylo okno. Vstal jsem a hned k němu zamířil. Konečně uvidím... Cože? U jabloní stála partie s motorovými pilami. Oni snad chtějí ty stromy vykácet! Jedinou zeleň široko daleko! Takže se jí prostě musejí zbavit, jelikož by narušovala zdejší celkovou atmosféru betonové jednolitosti. Teprve pak, teprve pak už se tu nikdy nic nezmění. Ozubené řetězy už se otáčí, už slyším, jak hučí, jak temně hučí...

Dveře se otevřely. Já však stále shlížel na školní dvůr. Dveře se zavřely. „Není ti špatně?“ vyzvídal učitel. „Proč?“ zeptal jsem se nechtěně nahlas. „Potom, co se stalo na chodbě, bych se nedivil, kdyby ti nebylo dobře,“ učitel ztěžka zapadl do jednoho z křesel na druhé straně stolu, „věděl jsem, že je něco v nepořádku. Věděl jsem to! Řekni mi, kdy to začalo?“

Prach se vzdouvá, kolem bzučících popravčích nástrojů už létají první třísky... „Proč je kácíte?“ „Prosím?“ ozval se nechápavě učitel a já se k němu otočil vstříc. „Ty jabloně. Proč je kácíte?“ Učitel byl evidentně zmaten. Chvilí na mě zamračeně zíral s otevřenou pusou, pak ale rychle vyskočil, radostně pokýval hlavou a hned se zas rozvalil v křesle. „Aha! Tohle! No, na pedagogické radě jsme se dohodli, že je tu nechceme, žáci po nich akorát lezou a dělají tam nepořádek. Budeme tam nejspíš dělat nové hřiště.“ – Ach... ano, samozřejmě, tam budou moct všichni stát hezky v pozoru, že ano? Pořádek musí být! – „Takže,“ pokračoval učitel ve svém předchozím duchaplném projevu, „řekl bys mi, kdy tě začal Michal, nebo to snad byli i ostatní spolužáci? Kdy tě začal, však víš, kdy tě začal... šikanovat.“

Už jsou pryč. Byly tu odjakživa, ale teď jeden po druhém pomalu padají k zemi. Jsou mrtvé...

„Proč jste je nenechali aspoň dozrát?“ „Koho?“ nechápal zase kantor. „Jablka!“ zdůraznil jsem možná až příliš, „proč jste je tu nenechali aspoň do podzimu! Vždyť by za chvíli dozrála!“ „Já, já...“ komolil zmateně učitel, „to přece není důležité. Prostě se tak rozhodlo, s tím nic neuděláš. Tak, kdy to začalo?“ Odvrátil jsem se od něj, jen abych ještě viděl, jak porcují zbytky dřevin, jak je systematicky devastují jen proto, že to mají v popisu práce. „Nevím, pane učiteli. Nevím, kdy to začalo. Ale nikdy to neskončí.“ Co asi udělají s tím pařezem, s těmi kořeny? „Neměj strach, dneska to bylo naposled. Už se to nebude opakovat, slibuju,“ konejšil mě učitel. „Bude. Nic se nezmění. Jen ty stromy tu už nebudou.“

Náš rozhovor byl krátký. Michal stále zůstával v ředitelně. Sepsali jsme nějaký papíry. Prý budeme pokračovat zítra, až mi bude líp. Poslali mě domů, tam já ale nijak nespěchal. Podíval jsem se z okna. Po stromech nezbylo ani památky. Ani pařezy. Ani kořeny. Vyrvali je.

Opřel jsem se o stěnu a prohlížel si místo, na němž jsem ještě před pár minutami ležel. Určitě jsem nebyl první a nejspíš ani poslední, komu se to přihodilo. Tahle škola má totiž dlouhou tradici. Něco přes sto let zpátky někdo rozhodl, že tady bude stát škola, a někdo další pak vysadil na její zahradě jabloně. Postupem let se sazenice měnily ve stromy a zapouštěly své kořeny stále hlouběji. A o totéž se pokoušela škola. Zvyky a libůstky jejich prvních obyvatel, náhodné a nevědomé důsledky jejich chování, dopady v minulosti pohřbené společnosti, to vše se měnilo v tradice. V neporušitelné normy ukládané hluboko do vědomí všech, co školou procházeli. Hlouběji než jakékoliv znalosti, které se jim škola snažila předat. To byly její skutečné plody, takhle zapouštěla kořeny.

Jedno století tu rostly vedle sebe – skutečné stromy a strom školní tradice. V porovnání s ní jsou jabloně nesmírně ztepilé stromy. Snad ze strachu, že by si toho kontrastu někdo povšiml, musel jednou neodvratně ošklivější, ale i silnější strom odstranit svou konkurenci. Jabloně jsou pryč a už se nevrátí. Už nikdy neochutnám jejich ovoce. Už se nikdy neschovám v jejich stínu. Nezbude mi než se potit na betonu a místo jablek sklízet trpké plody školy. Až se k tomu jednou někdo odhodlá, zjistí, že škola se nedá vykácet tak jako jabloně. Její kořeny jsou v myslích lidí, a ne v zemi, na níž stojí. Její plody budeme sklízet ještě dlouho.

Ještě chvíli jsem tam mlčky stál, než jsem se přece jen vydal – domů.

„Naše hvězda! Já jsem tak pyšná! Představ si, že tvá sestřička pojede do Francie! Díky té její nové studii! Prý zas bude kvůli tomu dělat rozhovor, má to vyjít v nějakém tom odborném časopise, řekla bych, že se jmenuje... ale ne, už jsem to zapomněla.“ Každý si zaslouží jeden úspěch. Chápu i dva. Rozuměl bych i třem. Snesl bych i čtyři. Každý by měl někdy uspět. Ale být úspěšný pořád, to je pěkná nezdvořilost. Takoví narcisti vůbec nemyslí na ty, kterým se

ještě nikdy nic nevyvedlo. „Že jí to přeju,“ přerušil jsem matčinu tirádu. „Na prázdniny bohužel nepříjde, má nějakou stáž někde, tak nemá čas.“ Proč jsou úspěšní pořád ti stejní, vždyť si to často ani nezaslouží. Mají to rovnou v kapse, nemusí hnout ani prstem. „To mě mrzí. Tak ji pozdravuj.“ „Jojo, ale to víš, ona je v jednom kole teďka. Kolik vyřizování má, studium, všechny ty projekty navíc. Toho je!“

„Mluvila jsem nedávno s tvým třídním. Prý máš zase problémy.“ Ano, matinko, ano. Sestra byla vždycky rodinné štěstíčko, to se mnou byly vždycky jen problémy. Ani jsem jí neříkal, co bylo dneska, když má tak dobrou spojku, dozví se to sama. „Známky mám dobrý.“ „O známky mi nejde a ty to víš!“ soptila na mě, „jde mi o to, jak se chováš k ostatním.“ Uslyšel jsem housle, občas bodavě ostré, najednou zas jemné a příjemné. Vždyť u nás jde všem leda tak o známky. Hodiny tikají, přitom jako by hrály na klavír. „Já nikomu nic nedělám.“ „Aby ne, když na nikoho ani nepromluvíš! Chováš se jak nějaký autista, seš tam úplnej outsider! Já jsem takový problémy nikdy neměla, když jsem tam chodila. Tobě to vůbec nevadí?“ Zase se stará. Ale nemá to smysl. Nemá smysl se starat, nemá smysl odpovídat, nemá smysl vést takhle zbytečnou konverzaci. Zase se pohádáme. Vždycky se pohádáme. Nejsem holt geniální společník druhých lidí. Ani geniální, ani společník. „Nevadí.“ „Vždyť to není vůbec normální! To jako zas budeme muset chodit k nějakým doktorům?“ „Ne.“ „Ale budeš s tím mít problémy!“ „Ne.“ Já už s tím problémy mám, matko. „Kdy přijde otec?“ zajímal jsem se. „Pozdě.“ „To je v kolik?“ zajímal jsem se. „Nevím,“ zamyslela se, „asi v osm. Má nějaký školení. Proč?“ „Jen tak.“ Díval jsem se na hodiny a měl jsem pocit, že stejně jako ony tu čas běží v kruhu. „Půjdu si číst.“ Třeba absurdní drama. Betonová zahrada je zalitá sluncem. Jako každé ráno procházím skrze alej pouličních lamp. Okolo kvetou záhony popelnic. Vzduchem se line líbezná aroma uhnívajících odpadků. Po svých vydupaných cestičkách se prohánějí automobily.

Už se tu nikdy nic nezmění. Ani vítr by tu s ničím nepohnul. Leda by rozházel odpadky.